

Advies n.a.v. Ontwerp van decreet Duaal Leren in het volwassenenonderwijs

////////////////////////////////////

Het Vlaams Partnerschap is verheugd met de uitbreiding van duaal leren naar het volwassenenonderwijs. Met dit advies wenst het Vlaams Partnerschap stil te staan bij elementen die zij kan onderschrijven en worden ook enkele vragen en/of kritische bemerkingen geformuleerd.

Het Vlaams Partnerschap kan zich vinden in de omschrijving van duaal leren in het volwassenenonderwijs, zoals deze wordt voorgesteld in dit ontwerpdecreet: “Een duale opleiding is een beroepsopleiding van het secundair volwassenenonderwijs waarin cursisten de competenties die leiden naar een beroepskwalificatie deels verwerven in het cvo als onderwijsinstellingscomponent en deels op de werkplek als werkplekcomponent”.

Duaal leren is een leerweg met een doorgedreven vorm van werkplekleren in een specifiek wettelijk kader. Het Vlaams Partnerschap acht het wenselijk om naast duaal leren, eveneens andere vormen van werkplekleren en stages te behouden. De meerwaarde van leren op de werkplek wordt op deze manier ook in andere opleidingen nog meer binnengebracht. Wel raadt het partnerschap aan om ook een duidelijke omschrijving te voorzien voor werkplekleren, en de wijze waarop deze werkvormen te onderscheiden zijn van elkaar. Daarnaast dient men alert te zijn voor eventuele verdringing van cursisten en leerlingen, over de verschillende onderwijsniveaus heen.

De oriëntatie van lerenden naar deze verschillende opleidingstrajecten en leerwegen gebeurt idealiter niet louter op basis van randvoorwaarden zoals leervergoeding, maar ook op basis van aanpak en leernoden van het individu.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren kan zich akkoord verklaren met een aandeel van de werkplekcomponent van minstens 50% van de lestijden, beschouwd op het niveau van de gehele opleiding. Wanneer dit aandeel niet wordt bereikt (maar wel benaderd), vraagt het Partnerschap de mogelijkheid tot flexibiliteit.

Sommige leden binnen het Vlaams Partnerschap Duaal Leren vragen te onderzoeken of men de grens van 50% minimaal aandeel werkplekcomponent kan verlagen naar een minimaal aandeel van 40%. Enerzijds is het niet altijd mogelijk om dit aandeel van 50% te behalen, gelet op de modulaire organisatie van opleidingen in het volwassenenonderwijs. Anderzijds zorgt het inbouwen van deze extra marge voor meer flexibiliteit en wordt het artificieel streven naar de gestelde 50% vermeden.

Wanneer een uitzondering op het minimaal aandeel werkplekleren wordt toegestaan door de Vlaamse Regering, onderstreept het Vlaams Partnerschap Duaal Leren het belang van de betrokkenheid van sectorale organisaties bij de gesprekken voorafgaand aan deze beslissing.

Een duale opleiding wordt binnen 3 opeenvolgende schooljaren door het cvo volledig aangeboden en door de cursist volledig gevolgd, zo stelt het ontwerpdecreet. Deze termijn laat toe dat cursisten hun opleiding binnen redelijke termijn kunnen voltooien. De continuïteit van de opleiding voor de cursist staat voorop. Gelet op de diverse studieloopbanen van cursisten en de organisatorische uitdagingen voor cvo, is een pragmatische uitvoering hier aangewezen. Deze termijn mag opleidingsverstrekkers niet afschrikken om duale opleidingen aan te bieden.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren kan zich vinden in de voorgestelde aanpak: in de algemene opleidingsprofielen voor het volwassenenonderwijs (goedgekeurd door de Vlaamse Regering) wordt bepaald of een opleiding duaal georganiseerd kan worden. Dit gebeurt niet op het individuele niveau. Het Vlaams Partnerschap stelt dat de dialoog tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de sectorale organisaties hier een goede basis is om opleidingen te identificeren waarin duaal leren mogelijk moet zijn, evenals het minimumaandeel van de werkplekcomponent in deze opleidingen, zoals voorgesteld in het ontwerpdecreet. Door deze ‘duale toets’ in te voegen in de standaardprocedure, wordt dit verankerd in de werking.

Een grote betrokkenheid van sectorale organisaties bij de keuze voor een duaal traject zorgt voor een gerichte zoektocht naar voldoende werkplekken in die regio's waar de opleiding wordt aangeboden.

Sommige leden van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren stellen voor dat alle opleidingsprofielen gebaseerd op een beroepskwalificatie (BK) standaard duaal moeten kunnen worden aangeboden, waarbij de dialoog tussen opleidingsverstrekkers en sectorale organisaties zich situeert op het niveau van de ontwikkeling van het opleidingsprofiel. Dit om optimaal ruimte te geven aan het initiatief van lokale opleidingscentra en ondernemingen en zo het bepalen van al dan niet duaal te vereenvoudigen. Dit hanteren als basisuitgangspunt zorgt er ook voor dat een lijst van opleidingen geen beperking stelt aan bijkomende initiatieven tot het organiseren van een duaal traject.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren werd geïnformeerd dat de sectorale organisaties reeds een suggestielijst opmaakten van opleidingsprofielen, gebaseerd op een BK waarin er opportuniteiten werden gezien voor duale trajecten in het kader van de opstart vanaf 1/09/2022. Deze lijst bevat idealiter minstens de opleidingsprofielen van de ESF-pilootprojecten. Door dialoog tussen opleidingsverstrekkers en sectorale organisaties, maakt het Vlaams Partnerschap zich sterk dat we tot een geschikte lijst kunnen komen, gedragen door alle betrokken partners.

Het Vlaams Partnerschap Duaal leren kan zich vinden in de voorgestelde overeenkomsten en uitzonderingen. Het is aangewezen dat de leervergoeding in het kader van duaal leren in het volwassenenonderwijs geënt is op de bedragen die in het kader van duaal leren in het secundair onderwijs worden toegekend. Op die manier bouwen we verder op de evenwichtsoefening die reeds in het kader van de opmaak van de regelgeving duaal leren secundair onderwijs werd doorlopen tussen de aantrekkelijkheid en billijkheid van het systeem voor de ondernemer, maar evenzeer voor de lerende.

Enkele leden wijzen op het feit dat het instellen van een leervergoeding het vinden van een leerwerkplek kan bemoeilijken. Verder wordt ook de bezorgdheid van eventuele verdringing (zie hoger) aangehaald. Enerzijds is het voorzien van een ruim netwerk leerwerkplekken hier wenselijk. Verdringing stelt zich immers minder problematisch wanneer er voldoende werkplekken zijn voor de geïnteresseerde cursisten. Hiertoe spannen onderwijsverstrekkers zich samen met sectorale organisaties in vanuit de opdrachten binnen de sectorale partnerschappen. Anderzijds is een nauwe monitoring geboden. Het Vlaams Partnerschap onderschrijft dan ook de intentie om het gebruik van de overeenkomsten te evalueren en waar nodig in samenspraak met de stakeholders voorwaarden bij te sturen.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren stelt dat het signaleren en aanpakken van misbruik van de cursist in het geval de cursist geen vergoeding krijgt (omdat hij bij de eigen werkgever de werkplekcomponent vervult of van de vergoeding afziet), een aandachtspunt moet blijven. Opleidingsverstrekkers hebben de opdracht dit als contracterende partij mee in de gaten te houden.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren geeft bij het uitrollen van de voorgestelde overeenkomsten flexibiliteit als aandachtspunt mee. Duale opleidingen zijn opleidingen op maat, van de cursist én van de onderneming, terwijl een pakket aan competenties wordt verstrekt in het opleidingscentrum én op de werkplek. Op maat van de cursist houdt in dit regelgevend kader ook flexibiliteit in voor aanpassingen aan de studieloopbaan van de cursist evenals de samenwerking met verschillende ondernemingen in functie van éénzelfde opleidingstraject.

Verder wijst het Vlaams Partnerschap Duaal Leren op de drempels die vanuit federale regelgeving worden ingegeven over het opbouwen van sociale rechten voor cursisten in een duale opleiding en de verzekering van de cursist gedurende de alternerende en duale opleiding. Deze punten verdienen verder onderzoek.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren vindt het een goede zaak dat, vanuit gelijkgerichtheid binnen duaal leren in het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs, gelijke erkenningsvoorwaarden worden gehanteerd. Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren kan zich vinden in de voorgestelde uitbreiding van haar takenpakket, en de mogelijke delegatie naar sectorale partnerschappen. Hierbij wordt vanuit een deel van de leden van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren echter de vraag opgeworpen in hoeverre een uittreksel van het strafregister ook voor een mentor in het kader van duaal leren in het volwassenenonderwijs een meerwaarde is. Het kan wenselijk zijn dit enkel te verplichten als het gaat om minderjarige cursisten.

Daarnaast wensen de leden van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren enkele belangrijke aandachtspunten te formuleren. Zo is het aangewezen om via een vrijblijvend screeningsinstrument trajectbegeleiders binnen de cvo te ondersteunen bij de oriëntering van cursisten richting duale trajecten. Tenslotte pleit het Vlaams Partnerschap Duaal Leren voor voldoende middelen bij de verschillende betrokken actoren, zeker bij de opstart van duale trajecten in functie van de initiële organisatie. Zo ziet men extra ondersteuning voor onderwijsverstrekkers en pedagogische begeleidingsdiensten als wenselijk.